

Az idő-és szögértékek jelölése

A METEOR-ban sok esetben fogunk közölni időpontokat, időadatokat. Ezeket általában közép-európai időben /KEI/, tehát a nálunk is használatos időszámítási mód szerint adjuk meg. A rövidítések, nemzetközi szokás szerint: h = óra, m = perc, s = másodperc. Egyes esetekben, pl. táblázatokban az "angol rendszer"-t alkalmazzuk, amikor az óra, perc, másodperc rövidítését nem írjuk ki, hanem a számjegyeket csak kettősponttal választjuk el. Így pl. 20 óra 41 perc 18 másodperc = $20^h41^m18^s$ = 20:41:18. /Ha itt csak négy számjegy áll, úgy az adat csupán percre pontos./

Néhány esetben azonban a Világidőt tüntetjük fel, ennek rövidítése U.T. /Universal Time/. A Világidő 1 órával kevesebb a K.E.I.-nél, tehát 20^h közép-európai idő = 19^h Világidővel.

Az ívmértékek rövidítésére mindig a fok / $^\circ$ /, ivperc /' / és az ivmásodperc /" / jelet használjuk. Ezek a jelek tehát mindig szöget jelentenek és sohasem időt. Az ilyen időadat: 20^h41^m - a 20^h41^m helyett - helytelen, mert félreérthető. Az órákat minden esetben 24 órás beosztás szerint tüntetjük fel.

Megfigyelések - észlelések

Két fényes tűzgömb

1. 1970. július 22. Jósvarfő / $\varphi = 48^\circ 30' N, \lambda = 20^\circ 36' E$./

Az Ursa Major /Nagy Medve/ alfájától a béta felé, déli irányba haladva 22^h08^m U.T.-kor tűnt fel. A felvillanás pontja:

Rektaszcenzió = 10^h9 , Deklináció = $+68^\circ$. Eltűnés: Rehta. -11^h5 ,

Dekl. = $+53^\circ$. Fényessége -7 magitúdó /első negyedben levő Hold/, színe kék. Mintegy 2-3 sec-ig volt látható, de kb. 10 sec-os élettartamú; sárgásfehér, fodrosszélű csóvája volt. Hang nem hallatszott. Észlelők: ifj. Bartha Lajos és Schmidt Ferenc.

2. 1970. október 22. Ágfalva-Sopron / $\varphi = 47^\circ,7 N, \lambda = 15^\circ,6 E$./

Négy különböző pontról nyolc észlelő látta 20^h U.T. körül. Egy észlelő csoport Ágfalván, a legtávolabbi a helyiségtől észak-északkeletre. A lassan mozgó tűzgömb a soproni TV-torony fellett tűnt fel, és lapos ívben lefelé haladva nyugat-északnyugati irányba húzott, majd a pálya végpontján két darabra vált szét. Olyan fényes volt, hogy megvilágította a tájat. /kb. -15 magn./ Színe ibolyakék, kék, sárga és vörös között változott. Csóvája volt, hangot nem lehetett észlelni. Az adatokat gyűjtötte: Szilvay Péter /Sopron/.

A Jupiter Vörös Foltjának /GRF/ helyzete

Az elmúlt években a Jupiter déli félgömbjén levő Nagy Vörös Folt aránylag élesen, tisztán volt látható. Ezért kis távcsővel is meghatározható volt a Jovigrafikus hosszúsága a Jupiter II.-es forgási rendszerében /System II./. Egy 30 mm-re leszű-

kitett nyilású távcsővel, 1969-ben és 1970-ben a következő Jovigrifikus hosszúságokat állapítottam meg a Nagy Vörös Folt középpontjára: 1969. május = 26° . 1969. június. = 27° . Az 1970-es észlelések a következők: máj. 3. = 26° , máj. 15. = 24° , máj. 29. = 23° , jún. 5. = 22° , jún. 20. = 32° . Az észlelések átlagos pontossága $+2^{\circ}$ -ra tehető.

Keszthelyi Sándor /Pécs-Orosháza/

A Bennett 1969i és az Abe 1970g üstökösök fényessége

Az elmúlt év két szép fényes üstökösét sok amatőr figyelte, és többen végeztek fényességbecslést az üstökös fejének /a kómának/ fényességére vonatkozóan.

Bennett 1969i

1970.	U.T.	magn.	Obs.	1970.	U.T.	magn.	Obs.
III.29.	2:20	1,7	B	IV.23.	2:45	5,1	B
30.	2:00	1,6	B	25.	20:00	4,4	K
IV. 2.	2:00	2,0	B	27.	19:15	5,4	B
	3:00	1,8	K		0:10	5,5	B
4.	3:00	2,2	K	28.	0:10	5,5	B
6.	2:45	1,9	B	29.	19:30	5,5	B
	2:50	1,8	SA	30.	20:00	5,6	B
7.	1:50	2,1	B	V.1.	1:25	5,8	B
	2:00	2,0	SA	2.	19:30	5,9	B
10.	3:00	2,6	K	3.	20:15	5,8	B
IV. 11.	2:00	3,3	B	V.23.	21:00	7,3	K
13.	2:10	3,5	B	24.	22:00	7,1	K
16.	2:00	3,5	K	25.	22:00	7,2	K
17.	2:00	3,6	K	VI.2.	22:00	7,2	K
19.	2:15	4,0	B	5.	22:00	8,4	K
22.	2:30	4,8	B	7.	22:00	8,7	K
	2:50	5,0	K				

Az üstökös nap- és földtávolságainak ismeretében a látszó fényességéből kiszámítható az M_0 abszolút fényesség, és az n hatványkitevő, amely megmutatja, hogy a naptávolság mely hatványával csökken az üstökös fényessége. Ezek az adatok:

1970. III. 29. - IV. 8. között: $M_0 = 4,9$ $n = 5,0$

1970. IV. 8. - VI. 7. között: $M_0 = 5,2$ $n = 4,0$

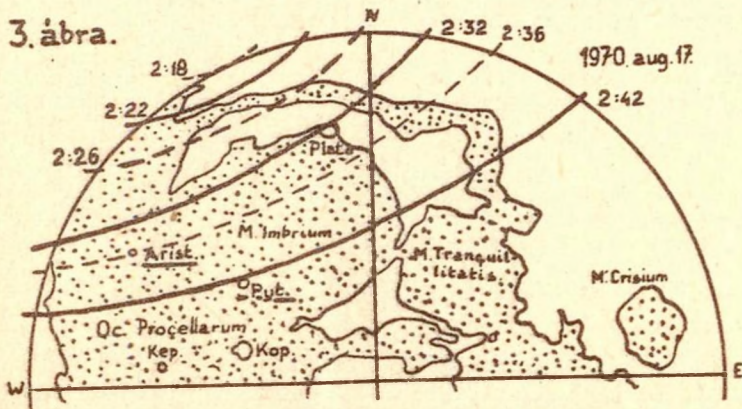
A táblázatban U.T. az észlelés időpontja Világidőben, magn. a látszó fényesség, Obs. = az észlelő /B: Bartha L., K: Keszthelyi S., SA: Szabó A./

Az Abe 1970g üstökös fotometrikus paramétereit 35 megfigyelésből számoltuk ki, 1970. IX. 4. - X. 10. közötti időszakra. E szerint: $M_0 = 5,7$ és $n = 2,2$. Az észleléseket Bartha L., Elek I. /Ózd/, Nagy S. /Baja/, Torma T. /Budapest/ és a szolnoki Uránia négy munkatársa /Balázs, Cserfalvi, Kancsura és Márta/ végezték.

Holdfogyatkozás 1970. augusztus 17-én

Az 1970. aug. 17-i holdfogyatkozásnak nálunk csak a kezdeti szakasza volt észlelhető. Észleléseinket egy szűkített nyílású 5 cm-es távcsővel végeztük. A melléklet ábra bemutatja, hogy az egyes időpontokban hogyan takarta a Föld árnyéka a Hold korongját /görbe vonalak/. Az időpontok U.T.-ben! Rövidítések: Kop = Kopernicus, Kep. = Kepler, Arist. = Aristarchos, Pyt. = Pytheas. Az első érintkezés időpontja: 2^h18^m U.T.

Keszthelyi Sándor és Mezősi Csaba/Pécs/



Időszakos holdjelenségek /TLP/ észlelése 1970-ben

Az elmúlt években egyre fokozódott az érdeklődés hazánkban a Hold időszakos jelenségei /TLP = Transient Lunar Phenomenon/ iránt. A múlt évben /1970/ az alábbi munkatársak vettek részt az észlelésekben: /zárjelben a megfigyelési órák száma/ Dalnoki J., leninvárosi Uránia /23,0/; Bartha L., Jószaó /6,3/; Dr. Szabó Gy. és munkatársai, miskolci Uránia /10,1/; Elek I. ózdi Uránia /16,7/; Dr. Zétényi E., és munkatársai, Egri Csillagászati Szakkör /11,3/; Czecei J., Csabai I., Cserfalvi J., Flórián I., Gál P., Kancsura A., és Márta S. Szolnokról, /összesen 86,3/; Pármiczky J. Székesfehérvár /11,0/; Mezősi Cs. Pécs /27,6/. Az 1970-es időszakban a következő fénylő vagy elsötétedést mutató holdjelenségekről érkezett beszámoló:

- IV. 10. 18:50-19:00 U.T. Dr. Szabó Gy. MISKOLC. Aristarchos fénylik a Hold sötét oldalán. /Brightening./
- IV. 10. 19:30-19:45 U.T. Bartha L. JÓZSAÓ. Aristarchos fénylik a Hold sötét oldalán. /Brightening./
- VI. 7. 19:15-19:45 U.T. Bartha L. JÓZSAÓ. Aristarchos lüktető fénylése a Hold sötét oldalán. /Pulsation./

- VI. 19. 23:54-00:23. U.T. Márta S. SZOLNOK. Timocharis lükte-
tő fénylése. /Pulsation brightening./
- VIII. 27. 00:35-00:43. U.T. Mezősi Cs. PECS. Elger kráter /?/
fénylése a Hold sötét oldalán. /Brightening./
- X. 6. 19:00-20:05 U.T. Elek I. ÓZD. Hell kráter fénylése.
/Brightening./
- XII. 15. 21:50-22:10 U.T. Balázs S. SZOLNOK. Sötét folt megje-
lenése az Aristarchosban. /Obscuration./

A Hold váratlanul megjelenő időszakos jelenségeinek /TLP-!mek/
megfigyelését ismertető "Utastítás" még korlátozott példány-
számban rendelkezésre áll. Kérhető, 2.-Ft-os válaszbélyeggel
a budapesti Uránia Csillagvizsgálóban ifj. Bartha Lajostól.

A CSILLAGOS ÉG

Az adatok a "Kalender für Sternfreunde" a "Der Sternhimmel"
és az "American Nautical Almanach" 1971-es köteteiből szár-
maznak. A Merkúr a hajnali égen, keleti irányban látható,
február első napjaitig. Ezután hamarosan eltűnik a Nap sugarai-
ban, és március végén bukkan fel az esti égen, nyugati irány-
ban. Legnagyobb keleti kitérése április 6-án lesz. A Merkúr
látszó fényessége az elongációk körül 0 fényrend, azaz kb. a
Végához hasonló.

A Vénusz az év első felében a hajnali égen látható, keleti í-
rányban.

Események január 26 -tól március 31-ig

26. 04 00 Mars és Jupiter szoros közelségben, legkisebb tá-
volság 20'. /Erdemes álló kamerával, vagy
kis távcsövön át fényképezni./
27. 04 30 A Mars szoros közelségben a Skorprió bétájával.
Legkisebb táv: 27'.
31. 10 23 Az Apollo-14 holdrakéta tervezett indítása. Le-
szállás febr. 4-én 20^h58^m-kor a Fra Mauro
kráter mellett, Vissza érkezés febr. 9-én
11^h01^m-kor. Utasok: Shepard, Roosa és
Mitchel. /Holdszelők figyelmébe !/

f e b r u á r

1. 04 30 Jupiter igen szoros közelségben a Skorprió bétájá-
val. Legkisebb táv: 5'. /Foto !/
2. 04 45 Jupiter-Neptunusz közelség. Táv: 45,.
3. Plejád -fedés a Holddal. /Külön cikk is./
10. Holdfogyatkozás. /Lásd cikkünket./
14. 19 00 A Szaturnusz legfényesebb holdja, a Titán/kb. 8,5
magn./ legnagyobb távolságban nyugatra a
bolygótól.
25. Napfogyatkozás. /Lásd cikkünket./